OIKEUSMINISTERIÖ

Lainvalmisteluosasto
Rikos- ja prosessioikeuden yksikkö
LsN Katariina Jahkola

U 64/2013 vp

31.5.2016

Eduskunnan lakivaliokunnalle

ASIA: *Euroopan syyttäjänvirastoa koskeva asetusehdotus (U 64/2013 vp). U-jatkokirje.*

Oikeusministeriö toteaa otsikkoasiassa lakivaliokunnalle kunnioittaen seuraavaa.

Alankomaiden puheenjohtajakaudella Euroopan syyttäjänvirastoa (EPPO) koskevat neuvottelut ovat painottuneet EPPO:n asianhallintajärjestelmää ja tietosuojaa sekä budjettia ja henkilöstöä koskeviin artiklaehdotuksiin. Myös yksinkertaistettuja syytemenettelyjä (aikaisemmin transaktio) koskeva artikla 34 sekä asetusehdotuksen loppupään yleiset säännökset (jakso IX) ovat olleet neuvottelujen kohteena.

Kuten aikaisemmin on todettu, EPPO:a koskevat neuvottelut ovat pääosin edenneet Suomen kannattamaan suuntaan, joskaan Suomen kannattamat ratkaisumallit eivät kaikissa asioissa ole saaneet laajempaa tukea.

Myönteistä kehitystä on tapahtunut myös Alankomaiden puheenjohtajuuskaudella. Erityisesti yksinkertaistettuja syytemenettelyjä koskeva artikla 34 on muuttunut aikaisempaa joustavammaksi menettelysäännökseksi, joka on sovitettavissa yhteen myös Suomen syyteneuvottelujärjestelmän kanssa. Artiklaa on selostettu jatkokirjelmän liitteenä olevassa perusmuistiossa. Viime vaiheen neuvotteluissa artiklaan on lisätty viittauksia kansallisen lakiin sekä johdanto-osaan kohta, jonka mukaan myös tuomioistuin voi olla mukana yksinkertaistetuissa syytemenettelyissä. Tehdyt muutokset ovat Suomen kannan mukaisia.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

Voidaan suhtautua myönteisesti myös ehdotettuun ratkaisumalliin operationaalisten kustannusten korvattavuudesta artiklassa 49(5) ja (5a). EPPO:n budjetista korvattavia kuluja olisivat asianhallintajärjestelmän perustamisesta aiheutuneet kustannukset sekä koulutus-, virkamatka- ja käännöskulut. Lähtökohtana sitä vastoin olisi, että EPPO:n budjetista ei korvattaisi jäsenvaltioissa suoritettavista tutkintatoimista aiheutuneita kustannuksia. Vain poikkeuksellisen korkeita kustannuksia vaativiin toimenpiteisiin olisi mahdollista saada rahoitusta EPPO:n budjetista. Tarkempia kriteereitä tällaisista tilanteista otettaisiin EPPO:n työjärjestykseen. Kaiken kaikkiaan ehdotettu ratkaisumalli korostaa jäsenvaltioiden vastuuta unionipetosten tutkinnassa ja vastaa siten myös Suomen kantaa.

Asianhallintajärjestelmää koskevissa säännöksissä kannatusta ei ole saanut Suomen preferoima malli, jonka mukaan EPPO:lle ei luotaisi omaa asianhallintajärjestelmää, vaan se hyödyntäisi Eurojustin asianhallintajärjestelmää. Puheenjohtajiston tekstiehdotuksen mukaan EPPO:lla sitä vastoin olisi oma asianhallintajärjestelmä, johon luotaisiin yhteys kansallisten viranomaisten käytössä olevista asianhallintajärjestelmistä. Ehdotettua ratkaisumallia on perusteltu erityisesti sillä, että se soveltuisi paremmin EPPO:on sen operatiivinen luonne ja pääosin jäsenvaltioiden kansallisiin järjestelmiin pohjautuva rakenne huomioon ottaen kuin Eurojustia hyödyntävä malli. Ehdotetun ratkaisumallin hyväksyttävyys edellyttää, että se voidaan toteuttaa kustannustehokkaasti ja on sovitettavissa yhteen kansallisten järjestelmien kanssa.

Jäsenvaltioiden enemmistö ei myöskään ole kannattanut sitä Suomen näkemystä, että avoimuusasetusta (EY) 1049/2001 sovellettaisiin EPPO:n toimintaan kokonaisuudessaan. Jos artikla 65 puheenjohtajiston ehdottamassa muodossa tekstiin jää, Suomen tulisi harkita julistuksen antamista. Julistuksessa korostettaisiin, että perussopimuksessa avoimuutta koskevan SEUT 15 artiklan soveltaminen on rajoitettu hallinnollisiin tehtäviin vain EU-tuomioistuimen, Euroopan keskuspankin ja Euroopan investointipankin osalta. Muita EU-instituutioita ei mainita. Esimerkiksi uuden Europol-asetuksen mukaan avoimuusasetusta sovelletaan Europoliin ilman rajoituksia.

Suomi ja Ruotsi antoivat edellä kuvatun sisältöisen julistuksen hyväksyessään Eurojust-asetusehdotuksesta saavutetun yleisnäkemyksen. Suomen lisäksi Ruotsilla ja viime vaiheen neuvotteluissa myös komissiolla sekä Saksalla on varauma puheenjohtajiston tekstiehdotukseen.

Oikeusministeriö muilta osin viittaa jatkokirjelmän liitteenä olevassa perusmuistiossa lausuttuun. Kuten siinä on todettu, Suomen ei vielä edellytetä ottavan kantaa asetuksen lopulliseen hyväksyttävyyteen. Tämä tulee tehdä vasta siinä vaiheessa, kun asetuksen koko sisältö on selvillä ja komissiolta on saatu uusi arvio EPPO:n kustannusvaikutuksista. Tällä hetkellä näyttää todennäköiseltä, että arviointi Suomen osallistumisesta tiiviimmän yhteistyön vaiheeseen EPPO:n perustamisessa tulee tehtäväksi Slovakian puheenjohtajuuskaudella.